

Læringsløype om Allemannsretten

Beskrivelse av aktiviteten:

Elevgrupper følger en løype med poster som inneholder informasjon om et tema relatert til allemannsretten, samt et tilhørende spørsmål som elevene må diskutere og ta stilling til. (Spørsmålene har ikke absolutte svar, men gir gode utgangspunkt for refleksjon rundt temaene). Til slutt diskuterer gruppene spørsmålene i plenum.

Læringsmål:

- Gi elevene en praktisk forståelse av allemannsretten.
- Øve på samarbeid og problemløsning i grupper.

Kategori:

Utendørsaktivitet

Målgruppe:

5.-7. trinn

Tid:

1 time

Utstyr:

Utendørsbekledning

Lærerens forberedelser

- Skriv ut så mange av de vedlagte postene som du ønsker å bruke.
- Skriv også ut vedlagt støtteark til diskusjonsoppgavene.
- Heng opp postene i nærmiljøet (i skolegården, en skog, en park e.l.), slik at de danner en løype hvor det er mulig å se fra en post til den neste.

Gjennomføring

Natursti med poster:

1. Forklar aktiviteten for elevene og antyd hvor postene er plassert.
2. Del klassen inn i grupper, f.eks. på 3–5 elever.
3. Gruppene starter ved en bestemt post og jobber seg gjennom hver post til løypen er fullført: *På hver post må gruppene lese en informasjonstekst, og deretter diskutere det tilhørende spørsmålet.*
4. Når løypen er fullført, kan gruppene samles ved post 1 for felles gjennomgang.

Felles gjennomgang:

Klassen går samlet fra post til post mens gruppene gjør rede for hvordan de har diskutert spørsmålene på de forskjellige postene. Læreren bruker det vedlagte støttearket for å supplere refleksjonene og gi innspill ved behov.

Tips:

Les mer om allemannsretten på naturensomlaeringsarena.no. Se også utskriftsvennlig støtteark om allemannsretten (for elever) ----->

Støtteark til aktiviteten: "Læringsløype om allemannsretten"

NATUREN
SOM LÆRINGSARENA

Dette arket kan brukes for å støtte og supplere elevenes refleksjoner ved felles gjennomgang, etter at elevgruppene selvstendig har gjennomgått alle postene i løypen.

"Diskusjonsspørsmålene" på hver post er bevisst utformet slik at elevene kan tolke dem forskjellig. Bruk elevenes refleksjoner som utgangspunkt for å trekke inn flere læringsmomenter.

Post 1: "Har vi lov til å gå her? Hvorfor, eller hvorfor ikke?"

Bildet kan antyde en traktorvei som går gjennom et dyrket jorde (innmark), på vei til en skog (utmark). Det er generelt tillatt å følge vei gjennom innmark som leder til utmark, såfremt man holder rimelig avstand til bebyggelse og viser hensyn.

Post 2: "Hvorfor bør vi følge stier når vi går i naturen?"

Generelt kan man gå hvor man vil i utmark, må vi ikke gjøre unødig skade på terrenget. Derfor er det best å følge etablerte turstier. Når det er vått og gjørmete er det fristende å trø utenfor stien, men på sikt vil dette gjøre stiene bredere. Bruk heller gode sko og følg stien.

Post 3: "Har du lov til å telte her? Hvorfor, eller hvorfor ikke?"

Generelt: Teltet må være minst 150 meter unna hus/hytter, og man må flytte etter 2 døgn. Eventuelt kan man be grunneier om tillatelse. Husk å ta hensyn til omgivelsene og praktisere sporløs ferdsel. (Og så bør man naturligvis ikke slå opp teltet i biltraséen.)

Post 4: "Er dette trygg bålbrekking? Hvorfor, eller hvorfor ikke?"

Det kan se ut til at dette er i bålforbudsperioden (15.04-15.09), så den ansvarlige må være helt sikker på at det ikke er fare for brann. Underlaget virker trygt, men vi ser ikke omgivelsene så godt. Er det god avstand til vegetasjon? Vått terreng? Kommunal bål plass?

Post 5: "Er det lov å plukke disse? Hvorfor, eller hvorfor ikke?"

Generelt kan man sanke bær, sopp, og ville blomster og urter i utmark. Noen steder i Nordland, Troms og Finnmark, er det restriksjoner som krever at multer (som på bildet) må spises på stedet. Det samme gjelder ville nøtter i hele landet.

Post 6: "Hva slags hensyn må du ta for å bade på en slik plass?"

Er det utmark? Da kan man bade fritt. Men, man må holde rimelig avstand til bebodde hus og hytter, overholde sporløs ferdsel og unngå å forstyrre folk og dyr. Bading fra privat brygge krever tillatelse. Kommunale restriksjoner kan gjelde (f.eks. ved drikkevann).

Post 1

Retten til fri ferdsel

I Norge har alle rett til å bruke naturen, selv om vi ikke eier den. Dette kalles **allemannsretten**.

For å unngå at denne rettigheten skaper problemer for folk, dyr og natur, forteller allemannsretten oss også **hvordan** naturen kan brukes.

Vi kan for eksempel ikke gå helt fritt på steder hvor det kan være til bry for dem som eier eller bruker området. Dette omfatter hager, gårdsplasser, dyrkede jorder, eller industriområder. Slike steder kalles «**innmark**».

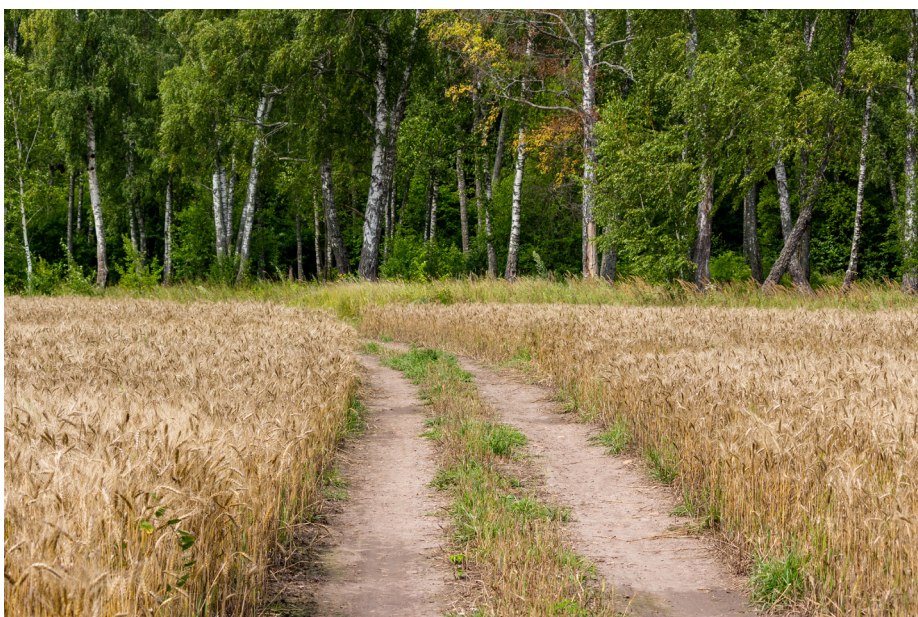
Men, vi har stort sett lov til å bevege oss fritt på alle steder som ikke er innmark! Disse stedene kalles «**utmark**».

Diskusjons- oppgave:

Har vi lov til å
gå her?

Hvorfor, eller
hvorfor ikke?

Post 2

Sporløs ferdsel

Allemannsretten gir alle rett til å bruke naturen, men den innebærer også noen **plikter**, som denne:

Naturen skal være like fin når vi forlater den, som da vi kom.

Dette prinsippet kaller vi «**sporløs ferdsel**». Det betyr naturligvis at vi ikke skal kaste søppel i naturen, men det handler også om mange andre ting, som for eksempel:

- å ikke skade trær og planter
- å ikke forstyrre dyre- og fugleliv
- å velge bålplasser som ikke etterlater seg varige spor
- å grave ned «restene» etter en tur på do

Diskusjons- oppgave:

Hvorfor bør vi følge stier når vi går i naturen?

Post 3

NATUREN
SOM LÆRINGSARENA

Telting i naturen

Du har lov til å telte i utmark (altså i skogen, på fjellet, strender osv.) uten å spørre noen om lov, så lenge du ikke forstyrrer folk som bor i området. Du må også være klar over at:

- teltet eller hengekøya må være **minst 150 meter** unna nærmeste hus eller hytte
- du kan bare overnatte på samme plass i **to døgn**. Hvis du vil bli der lenger må du spørre grunneieren om lov
- hvis du camper på høyfjellet eller i et område langt unna hus og hytter, kan du være **lenger**

Diskusjons- oppgave:

Har du lov til å
telte her?

Hvorfor, eller
hvorfor ikke?

Post 4

Bålbrenning

Fra 15. april til 15. september er det faktisk forbudt å tenne bål eller grille i naturen i Norge.

Det er fordi det ofte er varmt og tørt på denne tida av året, som gjør at det kan være **skogbrannfare**.

Men selv i denne perioden kan du ha lov til å tenne bål hvis det skjer på en trygg måte, på et sted hvor det er **helt sikkert at det ikke kan starte en brann**. For eksempel, hvis:

- det ligger et tykt lag med snø på bakken
- det har regnet i mange dager, slik at alt er vått

Dere kan lese mer om trygg bålbrenning på nettsidene til Norsk Friluftsliv.

Diskusjons- oppgave:

Er dette trygg
bålbrenning?

Hvorfor, eller
hvorfor ikke?

Post 5

Sanking

Sanking betyr å finne, plukke og samle noe.

Du kan plukke bær, sopp, og ville blomster og urter i naturen, og ta med det du plukker hjem. Det er en del av allemannsretten.

Noen kjente bærfavoritter i Norge er:

- blåbær
- markjordbær
- tyttebær
- bringebær
- multebær

Du kan også plukke nøtter, men de må spises på stedet (altså, ikke tas med hjem). Noen steder i Nordland, Troms eller Finnmark, gjelder dette også for multebær.

Les mer om sanking på nettsidene til Miljødirektoratet.

Diskusjons- oppgave:

Er det lov å
plukke disse?

Hvorfor, eller
hvorfor ikke?

Post 6

Vann, kyst og strand

Du har stort sett lov til å ferdes fritt langs vann og strand i naturen.

Alle kan også fiske gratis i sjøen, og hvis du er under 16 år kan du fiske gratis i ferskvann (med noen få unntak).

Du kan dessuten bade i ferskvann, i sjøen og i elver, fra en båt eller fra stranda, svaberg, holmer og så videre.

Disse rettighetene er en del av allemannsretten.

Men, som ellers i allemannsretten må vi alltid ta hensyn til omgivelsene våre: Vår ferdsel må ikke forstyrre folk og dyr, eller skade naturen.

Pass på følgende når du skal bade:

- Hold litt avstand fra hus og hytter hvor det er folk, og folk som fisker.
- Hvis du skal bade fra ei privat brygge, må du spørre eieren om lov.

Diskusjons- oppgave:

Hva slags
hensyn må du
ta for å bade
på en slik
plass?

